

Sorg og krise hos børn og unge

Underviser

Vibeke Fønnesbech Klærke, cand.psych, autoriseret psykolog samt specialist i psykoterapi for voksne. Vibeke er privatpraktiserende psykolog og beskæftiger sig med kriser, traumer og sorg hos børn, unge og forældre blandt andet i forbindelse med kroniske sygdomme. Hun samarbejder med patientforeninger som konsulent og underviser. Vibeke har ti års arbejds erfaring fra offentlige ansættelser i hospitalsvæsenet og kommune, hvor hun praktisk og teoretisk har beskæftiget sig med børn, unge og forældre ramt af krise, belastningsreaktioner, traumer og sorg. Hun har blandt andet været ansat på Rigshospitalet, Juliane Marie Centeret, Center for Seksuelle Overgreb, og Glostrup Hospitals Børneafdeling.

Formål

Formålet med kurset er, at du tilegner dig erfarings- og forskningsbaseret viden om reaktioner hos børn efter ekstraordinære hændelser eller pludseligt opståede livsforandringer. På kurset vil du få en grundig indføring i, hvordan børn perciperer, forstår og bearbejder voldsomme og traumatiske begivenheder så som en forældres død eller et seksuelt overgreb. Du vil få forståelse for børns sorgproces ud fra den nyeste viden om, hvorledes barnet bevarer tilknytningen til den afdøde. For kun med udgangspunkt i barnets egen forståelse for og fortælling om traume og tab, kan vi som psykologer forstå børns reaktioner og dermed vurdere hvilke interventionsvalg, der er påkrævet og som kan hjælpe barnet/den unge i krise eller sorg således, at en normal udviklingsproces kan genoptages.

Læringsmål

På kurset får du viden om børns perception og forståelse af voldsomme hændelser og tabet af en forælder/tilknytningsperson. Der vil være fokus på hvorledes barnet ud fra sit eget udviklingsniveau forsøger at skabe mening og sammenhæng. På denne baggrund vil du opbygge viden om børns reaktionsmønstre, når de rammes af krise, traumer og sorg, således at du kan vurdere behovet for behandling.

Målet med kurset er at du udvikler **færdigheder** i forhold til:

- At kunne identificere og skelne mellem akut reaktion, krise og sorg hos børn og unge
- At kunne identificere og skelne mellem naturlige og behandlingskrævende reaktioner
- At kunne identificere risiko for udvikling af alvorlig traumatisering med henblik på relevant henvisning til behandlingstilbud
- På introducerende niveau kunne anvende centrale interventioner ift børn og unge i sorg og krise

Målgruppe

Som kursist behøver du ikke have forudgående erfaring med børn og unge i sorg og krise, da kurset er på et introducerende og overordnet niveau. Hvis du vil specialisere dig inden for klinisk børnepsykologi eller psykotraumatologi anbefales det at tage kurset i starten af dit uddannelsesforløb. Det er ikke et krav at du har arbejds erfaring med børn, unge og forældre i sorg og krise. Du skal være indstillet på at deltage aktivt i undervisningen ud fra underviserens, egne eller andre kursusedtageres case-eksempler og således anbefales kursister uden forudgående kendskab til eller erfaring med emnet at orientere sig i den anbefalede litteratur.

Undervisningsform

Undervisningen vil primært foregå som fagligt oplæg og gennemgang af underviseren. Der vil også blive inddraget caseeksempler og der vil ud fra disse blive arbejdet i mindre grupper og i plenum.

Temaer i kurset

- Børn og unges måde at percipere og forstå voldsomme hændelser og tab af en forælder/tilknytningsperson
- Børn og unges reaktionsmønstre ved voldsomme hændelser og sorg.
- Børn og unges akutte krisereaktioner, symptomer på belastningsreaktion, traumatisering og kompliceret sorg
- Børn og unges sorgproces med fokus på at bevare tilknytningen til den afdøde
- Beskyttelsesfaktorer og risikofaktorer som påvirker barnets/den unges muligheder for

at håndtere og bearbejde voldsomme hændelser og tab så udviklingen kan genoptages

- Fokus på kvaliteten af tilknytningsrelationen mellem barnet og omsorgspersonen som en risiko eller beskyttelse
- Kriseintervention og terapiforløb med børn og forældre
- Støtte til barnet/den unge i at skabe en sammenhængende fortælling og ved sorg at bevare tilknytningen til den afdøde
- Inddragelse af psykodynamiske, narrative og eksistentielle tilgange til intervention

Forberedelse

Du bedes læse den primære litteratur. Litteraturen kan downloades fra "Mit DP" ca. 3 uger inden kursets start. Angivelsen under sekundær litteratur er til generel orientering og forventes ikke læst.

Litteratur

Primær litteratur bedes læst inden kursusstart

1. Schut, Margaret and Stroebe, Henk (1999): The Dual Process Model Of Coping With Bereavement: Rationale and Description. *Death Studies*, vol 23, no. 3, s 197-224.
2. Rubin, Simon Shimshon; Malkinson, Ruth and Witztum, Elisabeth (2018): The Two-track model of Bereavement and Continuing Bonds. I Klass, Dennis and Steffen, Edith Maria (ed.) (2018): *Continuing Bonds in Bereavement: New Directions For Research and Practice* (1. udgave). S. 17-30. New York: Routledge.
3. Rubin, Simon Shimshon; Malkinson, Ruth and Witztum, Eliezer (2008): Clinical Aspects of a DSM Complicated Grief Diagnosis: Challenges, Dilemmas, and Opportunities. I Stroebe, Margaret S.; Hansson, Robert O.; Schut, Henk and Stroebe, Wolfgang (2008): *Handbook of Bereavement Research and Practice – Advances in Theory and Intervention*. S. 187-206. Washington DC: American Psychological Association.
4. Rølmer, Signe (2012): I virkeligheden fattede jeg ikke alvoren. I Olesen, Peter (red.) (2012): *Når mor eller far dør: om at være barn og miste forældre* (1. udgave). S. 109-111. Frederiksberg: Frydenlund.
5. Due, Anna Stølen (2012): Vred på gud. I Olesen, Peter (red.) (2012): *Når mor eller far dør: om at være barn og miste forældre* (1. udgave). S. 113-115. Frederiksberg: Frydenlund.

Sekundær litteratur – Forventes ikke læst inden kurset, men er til generel orientering og inspiration. Litteraturen skal du evt. selv købe/finde:

1. Mogensen, Jesper Roesgaard & Engelbrekt, Preben (2013): *At forstå sorg: teoretiske og praktiske perspektiver* (1. udgave). Frederiksberg, Samfundslitteratur.
2. Kosminsky, Phyllis S. (2018): Working with Continuing Bond From An Attachment Theoretical Perspective. I Klass, Dennis and Steffen, Edith Maria (ed.) (2018): *Continuing Bonds in Bereavement: New Directions For Research and Practice* (1. udgave). S. 112- 128. New York: Routledge.
3. Mikulincer, Mario and Shaver, Philip S. (2008): An Attachment Perspective on Bereavement. I Stroebe, Margaret S.; Hansson, Robert O.; Schut, Henk and Stroebe, Wolfgang (2008): *Handbook of Bereavement Research and Practice – Advances in Theory and Intervention*. S. 87-112. Washington DC: American Psychological Association.
4. Prigerson, Holly G.; Vanderwerker, Lauren C. and Maciejewski, Paul K. (2008): A Case

for Inclusion of Prolonged Grief Disorder in DSM-V. I Stroebe, Margaret S.; Hansson, Robert O.; Schut, Henk and Stroebe, Wolfgang (2008): Handbook of Bereavement Research and Practice – Advances in Theory and Intervention. S. 165-186. Washington DC: American Psychological Association.

5. Prigerson, Holly G.; Horowitz, Mardi J.; Jacobs, Selby C.; Parkes, Colin M.; Aslan, Mihaela; Goodkin Karl et al. (2009): Prolonged Grief Disorder: Psychometric Validation of Criteria Proposed for DSM-V and ICD-11. PLoS Medicine, vol. 6, no. 8, pp. e1000121
6. Zeuthen, Katrine Egede (2009): Kærlighed og overlevelse: barneseksualitet og seksuelle traumer (1. udgave). København K, Akademisk Forlag.
7. Cleve, Elisabeth (2006): En stor og en lille er væk: kriseterapi med en toårig dreng (1. udgave). Danmark: Dansk Psykologisk Forlag.
8. Bowlby, John (1979/1996): at knytte og bryde nære bånd: tilknytning og tab, selvtillid og sorg (1. udgave). Frederiksberg: Det lille forlag.
9. Dyregrov, Atle (1992): Sorg hos børn: en håndbog for voksne (1. udgave). Danmark: Dansk Psykologisk Forlag.
10. Dyregrov, Atle (1997/2011): Børn og traumer (2. udgave). København K: Hans Reitzels Forlag.
11. Dyregrov, Atle og Dyregrov, Kari (2018): Mestring af sorg – håndbog for efterladte og hjælpere (1. udgave). Danmark: Dansk Psykologisk Forlag.
12. White, Michael (2008): Børn, traumer og udviklingen af underordnede historier. I Denborough, David (red.): Traumer: narrativ behandling af traumatiske oplevelser. S. 147-167. Danmark: Dansk Psykologisk Forlag.
13. Denborough, David (2008): Behandling af familier, som har været udsat for traumer: personlig og professionel viden, et interview med Yael Gershoni. I Denborough, David (red.) (2008):
14. Traumer: narrativ behandling af traumatiske oplevelser (1. udgave). S. 137-145. Danmark: Dansk Psykologisk Forlag.
15. White, Micheal & Morgan, Alice (2007): Narrativ terapi med børn og deres familier (1. udgave). København K, Akademisk Forlag.
16. Hafstad, Reidun og Øvereeide, Haldor (2004): Forældrefokuseret arbejde med børn (1. udgave) Århus, Systime Academic.
17. Dyregrov, Atle (1994/1996): At tage afsked: ritualer der hjælper barnet gennem sorgen (1. udgave). København: Hans Reitzels Forlag.
18. Monahan, Cynthia (1993): Children and Trauma. A Guide for Parents and Professionals (1. udgave). San Francisco, Jossey-Bass.
19. Fonagy, Peter (2001): Tilknytningsteori og psykoanalyse (1. udgave). København, Akademisk Forlag.
20. O'Toole Donna (1988/1993): Marvi Myrebjørn fatter håb: en højt læsnings-historie for mennesker i alle aldre (4. udgave). Frederiksværk, Ørnens Forlag.
21. Winther, Henrik (2003): Thomas i immerige (1. udgave). København, Høst & Søn's Forlag.

Efter kurset

Der er ikke planlagt aktiviteter

Godkendt til

Specialistuddannelserne i gerontopsykologi, klinisk børneneuropsykologi, klinisk børnepsykologi, klinisk neuropsykologi, psykopatologi, psykoterapi, psykotraumatologi, pædagogisk psykologi og sundhedspsykologi: 3.3., 12 timer.

FAKTA**Navn**

Det tværgående modul – Sorg og krise hos børn og unge

Fortsat enkelte ledige pladser

Der er fortsat enkelte ledige pladser.

Indtil 3 uger før kursusstart kan du tilmelde dig kurset via "MITDP"

Ved mindre end 3 uger til kursusstart kan du tilmelde dig kursuscenter@dp.dk

Sted

Dansk Psykolog Forening Aarhus

Åboulevarden 31, 2.

8000 Århus C

Pris excl. moms

Kandidatmedlem kr. 3721,00

Max deltagere

19

map

Image not found

<http://maps.googleapis.com/maps/api/staticmap?key=AlzaSyDhvLic2aKY2buYMcZxEM8YfHdk1ebzTI0&center=%C3%85boulevarden+31+%2C+8000>